

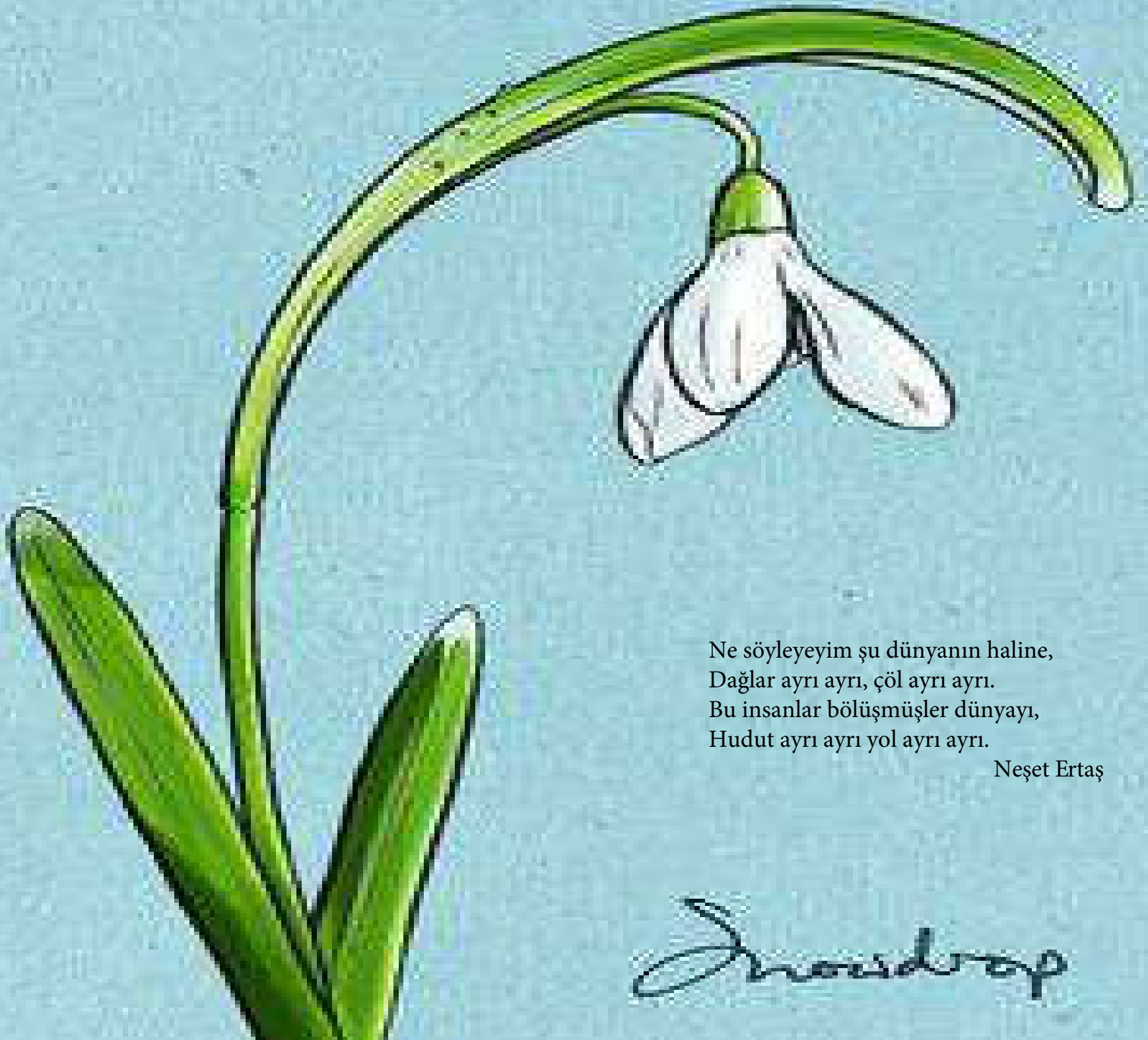
YERÇEKİMLİ KARANFİL

*Kültür, Sanat, Edebiyat, Bilim
ve Teknoloji Dergisi*

Kasım - Aralık
Ocak
2025
2.Sayı

Ece Ayar - Elif Ilgaz Işık - Defne Direk - Duygu Kodaş - Emrullah Yiğit
Ahmetoğlu - Eylül Şen - Gizem Şen - Hamza Bingöl - Kubilay Çelikkilek -
Miray Genç - Nisanur Aydın - Selin Gök - Zeynep Ada Kabasakal - Zeynep
Seferi

Ne söyleyeyim Őu dŕnyanın haline,
Dağlar ayrı ayrı, l ayrı ayrı.
Bu insanlar blŕŐmŕŐler dŕnyayı,
Hudut ayrı ayrı yol ayrı ayrı.

Neşet Ertaş

Handwritten signature: Neşet Ertaş

Merter Final Akademi Okulları Ortaokul - Lise

Yayın Yönetmeni Kubilay Çelikkbilek

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Sayı 2

Kasım-Aralık - Ocak 2025

İstanbul

Merter Final Akademi Okulları Ortaokul - Lise

Dergide yer alan yazılar yazarların kendi görüşleri veya araştırma ve gözlemlerinin ürünleridir. Yazı ve yazıda kullanılan fotoğrafların hukuki sorumluluğu yazıların sahiplerine aittir. Dergide yer alan yazı ve fotoğraflar izinsiz yayımlanamaz.

EDİTÖRDEN

- Çorak Gönüllerin Susuzluğunu Gideren Adam: Neşet Ertaş
- Bozkırın Tezenesi - Neşet Ertaş
- Neşet Ertaş'tan Gönül Dağı
- Geçmişten Geleceğe Aşıklık Geleneği ve Aşıklık Hakkında
  - Seçme Şiirler
- 112.Yılında Bir Kardelenin Hikayesi - Sarıkamış Harekatı
- Matematikte Bazı Formüllerin İspatı ve Kullanıldıkları Yerler
  - Kitap ve Film Tavsiyeleri
  - Bir Lambayı Kaybetmek: Neden Nesnelere Bağlanıyoruz?
    - Ata Yادigarı - Savarona
    - Bilimden Haberler
    - Etkinlik Takvimi
    - Bilinmezlerin Eşiğinde
- San Pietro'nun Gölgesinde: Sanatın ve İnancın Hikayesi -2
- Tarihin Ötesinde Bir Şehir: Bursa

Editörden

"Aşkıman koşan yorulmaz." diyor Bozkırın tezenesi Neşet Ertaş. Bizde Türkçe-Edebiyat zümresi ve dergiye katkıda bulunanlar olarak 1.sayısını eylül ayında çıkardığımız dergimizin 2.sayısını Kasım-Aralık-Ocak olmak üzere 3 aylık bir şekilde hazırladık. 2.sayımızın özel dosyası olarak "Bozkırın Tezenesi" Neşet Ertaş'a ayırdık. Neşet Ertaş'ın hayatını ve eserlerini bu sayımızda biraz daha yakından tanımaya çalıştık. Günümüzde rahmetli Neşet Ertaş'ın örneğini sergilediği aşıklık ve aşıklık geleneğinin temsilcisi olan halk ozanlarını inceledik. Ayrıca bu ay ki sayımızda Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e de önemli bir yer ayırdık. Atamızı hem bir anı ile hem de onu hatırlatacak ve anacak şiirlerle tekrardan anmış olduk. Bununla birlikte bu sene Sarıkamış Şehitlerinin 112.yılı münasebetiyle şehitlerimizi anmak için de bir sayfa hazırladık.

Ayrıca dergimizin bu ay ki içeriğine ek olarak ilk sayıda olduğu gibi seçme şiirler, edebiyat ve sanatla ilgili yazılar, bilimden haberler, matematik sayfası, küçürek öykü, etkinlik rehberi, gezi yazısı kitap ve film tavsiyeleri gibi kısımlarda yer almaktadır.

Dergimizin bu sayısının da keyifli bir şekilde okunması dileğiyle.

Unutmayın! "**Önce Söz Vardı**"

Kubilay Çelikkbilek
Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmeni

ÇORAK GÖNÜLLERİN SUSUZLUĞUNU GİDEREN ADAM: NEŞET ERTAŞ

Bozkırın rüzgârı bir gün susacak olsa, geriye onun sesi kalırdı: Neşet Ertaş'ın içe işleyen, toprağın kokusuyla tütsülenmiş türküsü...

O, sazını omzuna değil, gönlüne asmış bir ustaydı. Her teli, kaderin ince bir çizgisiydi; her sözü, Anadolu'nun yüzyıllık susuşunu dile getirirdi.

Neşet Ertaş'ın sesi, sanki Kırşehir ovasında sabaha karşı doğan bir güneş gibiydi: Yavaşça yükselir, önce toprağı ısıtır, sonra insanın içini...

Acının küflenmiş yanlarını havalandırır, sevdanın üşümüş yanaklarına dokunurdu.

Türküsünde bir gariplik vardı, ama bu gariplik yoksunluktan değil; insanın kendi kalbine karşı duyduğu sonsuz saygıydı.

“Garip bülbül” diye anlattı kendini, çünkü o hiçbir yere konmayan, konduğu yerde de murat beklemeyen bir gönül kuşuydu.

Sevdayı da hüznü de elinden geldiğince değil, gönlünden geldiğince söyledi.

Onu dinleyen herkes, kendi hikâyesini bulurdu türküsünde:
Kimi yarının umudunu, kimi dünün kırıklığını, kimi de bugünle barışmanın yolunu...
Çünkü Neşet Ertaş, insanın içindeki en sade gerçeği görürdü:
Herkes biraz kırık, herkes biraz eksik, herkes biraz sevdalıydı.

Yine de umudu vardı ustanın:
Her ne kadar yüreği yanık bir bozkır çiçeği gibi görünse de, türkülerinin dibinde bir pınar serinliği akardı.
O serinlik, bir halkın binbir acısını bir tutam sabra dönüştürürdü.

Neşet Ertaş'ın sesi, sadece duymak için değil; düşünmek, hatırlamak, sığınmak içindir.
Bir kapı aralar insana; içeri girersin, toprak kokar, anılar konuşur, kalp yavaşlar.

Ve bilirsin ki:
Bozkırda bir türkü varsa, gece uzun sürmez.
Bir saz çalıyorsa usta, en yaralı gönül bile onarılır.

Neşet Ertaş, işte bu yüzden yalnızca bir ozan değil,
bir milletin kalbine sinmiş şifalı bir rüzgardır.

Gizem Şen
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

BOZKIRIN TEZENESİ - NEŞET ERTAŞ

Neşet Ertaş, ünlü halk ozanı Muharrem Ertaş'ın oğludur. Babasından bağlama çalmayı ve bozlak söylemeyi öğrenmiştir. Henüz küçük yaşlardan itibaren düğünlerde ve köy şenliklerinde babasıyla birlikte sahne almıştır. Gençlik yıllarında babasından ayrılarak Ankara'ya gitmiş, burada halk müziği camiasıyla tanışmış ve radyo programlarına katılmaya başlamıştır.

1950'lerin sonlarında "Neden Garip Garip Ötersin Bülbül" adlı türküsüyle tanınmıştır. Neşet Ertaş'ın müzik tarzı, Anadolu'nun kadim halk kültürünü yansıtan "Abdal geleneği" üzerine kuruludur. Bu gelenek; bozlak adı verilen içten, serbest ritimli, duygulu türkülerle halkın sevinçlerini, acılarını ve aşklarını dile getirir.

Neşet Ertaş'ın eserlerinde samimiyet, doğallık ve halkın dili ön plandadır; süsleme veya yapaylık yerine, kalpten gelen duygularla söylenmiş yalın ama derin sözler bulunur.

Kendisini "Keremlerden, Mecnunlardan, Karacaoğlanlardan, Kamberlerden, Pir Sultanlardan süregelen bir aşk kanalının getirisi" olarak tanımlayan Neşet Ertaş'ı yetiştiren, tüm canları Hakk bilen, sanatı ibadet gören ve kutsal saydıkları sanatları yoluyla insan hizmetine aşk-ı sadakatle koşan Abdal kültürüdür. Ulu Abdallar soyundan-ömrü "Gariplik" ile "Bülbüllük" arasında geçmiş, son nefesinde "sazımın emaneti" diyerek yarattığı gönül mirasını teslim eden- Muharrem Ertaş'ın ozan oğludur.

Bir Şaman misali büyümlü ve esrik, bir Kalenderî misali engin ve coşkun, bir Bektaşî olarak yüreği yüce bir aşk ve sevgi ile doludur. Engin gönlü ve yalınkat yüreğinden taşan hüznü ve yanık ifadesiyle havalandırıldığı türküleri, Anadolu tarihi kadar derin, Anadolu toprağı kadar bereketli, Anadolu kültürü kadar zengin, Anadolu insanı kadar içten, sade ve cömerttir.

Sevdiğinin kirpikleri ok gibi
saplanan Neşet Ertaş'tan geriye

"Gönül Dağı"nda bir
"Garip Bülbül" kaldı.

fikriyat.com

Eserlerinde "Garip" mahlasını kullanan ve "Bozkırın Tezenesi" olarak ünlenen Neşet Ertaş, çoğunlukla gurbette diyardan diyara dolaşarak geçirdiği yaşamına dair felsefesini bir dördlükte şöyle dile getirmiştir: "Hakk bildiğim yoldan ayrı gitmedim/ İnsanı insandan ayırt etmedim/ Gönülleri kırıp can incitmedim/ Bir Garip sazımı çaldım giderim"

Nitekim, son dileği, her şeyini borçlu olduğunu her fırsatta dile getirdiği, sazının emanetini teslim aldığı, kendi deyimi ile "Sazın Ulusu Muharrem Usta"nın ayak ucuna defnedilmek olmuştur. İzmir'de vefat eden Ertaş'ın bu dileği yerine getirilmiş ve Kırşehir Bağbaşı Mezarlığı'nda babası Muharrem Ertaş'ın ayak ucuna defnedilmiştir.

NEŞET ERTAŞ'TAN GÖNÜL DAĞI

“Gönül Dağı” türküsündeki “Dağ” kelimesi akıllara ilk gelen “yer kabuğundaki yükselti” anlamına gelen “dağ” değil; “iyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümüne kızgın bir araçla yapılan yanık” anlamına gelen “dağ”dır.

Neşet Ertaş bir konserinde şöyle demiştir: Benim gönlümde bir dağ var, adı 'gönül dağı' ... Bu dağ, insanın içindedir. Her insanın gönlünde bir dağ vardır, kimi taşla doludur, kimi sevdıyla .. Benim gönül dağım sevdıyla doludur. Gençliğimde bir sevdam vardı, köyde bir kız ... Gözleri kara, sesi incecik bir ceylan gibi. ..

Babam Muharrem Usta beni saz çalmaya gönderdi ama ben sazın teline değil, o kızın gözlerine vurulurdum. Gün geldi, kader yollarımızı ayırdı. O gitti, ben kaldım. Ama gönlümde bir dağ gibi büyüdü hasret. O günden sonra ne türkülerim eski halini buldu, ne gönlüm ...

Gönül Dağı türküsünü de o dağdan sızan bir pınar gibi söyledim. Sevdıyla yanmış bir yüreğin, vuslata hasret kalmış bir insanın sesiyle ..

Bilesiniz ki, gönül dağı her insanda vardır; ama o dağ, sadece sevenlerde sızlar. Sevenin gönül dağı hiç susmaz, hep çağlar. .. "

Bu sözlerin ardından Neşet Ertaş sazını eline alır, yavaşça "Gönül Dağı" nı çalmaya başlardı. Seyirci sessizce dinler, o ise yüzünde hem bir tebessüm hem bir hüznle türküyü söylerdi.

Bu hikaye, onun hem bir aşık hem de bir bilge olduğunu gösterir. Neşet Ertaş için her türkü, yaşamın içinden bir hikayeydi - kimisi aşk, kimisi gurbet, kimisi insanlık üzerineydi.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE ÂŞIKLIK GELENEĞİ VE ÂŞIKLIK HAKKINDA

Âşıklık geleneği, kültür varlığımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır ve kökeni hakkında bir den fazla görüş olmakla birlikte Âşıklık geleneği ile ilgili en çok kabul gören görüş, âşıklığın ozan-baksı edebiyatı olarak adlandırılan Türk destan anlatım geleneğine dayandığı ve Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra ortaya çıkan tasavvufi düşünce ile Selçuklu ve Osmanlı yaşam biçimi ve kabullerinin bu geleneği şekillendirdiği yönündedir.

Âşıklar, belki şu an bir çoğumuz düşündüğünde duygusal olan aşkı anlattıklarını düşüneceğiz lakin Âşıklar dışarıdan bakıldığında somut sevgi, ayrılık acısı gibi türlerden bahsediyor gibi gözükse de derine inildiğinde bahsettikleri aşk İlahi Aşk (Mistik Aşk)tır.

Aşıklarda sevgili(maşuk) Allah'ı temsil eder ve yazım dili daha çok semboliktir örnek vermek gerekirse eğer ateşte yanmak, Mecnun'un çöllere düşmesi gibi örnekler verilebilir aslında bu sembolik dilin amacı da somut bir hikaye olarak anlatabilmek, evrensel duygular ile okuyucunun veya dinleyicinin manevi duygular edilmesini sağlamaktır ama biraz daha derine inmek gerekirse de perdelemedir ve perdeleme kullanımının amacı ise söylenmesi sakıncalı şeyleri gizlemek ya da sadece ehli olan kişilerin anlayabileceği şifrelemelerdir.

Aşık Veysel ve Anadolu Aşıkları

Âşıklık geleneği içerisinde güçlü bir yere sahip olan usta-çırak ilişkisi, geçmişten günümüze kadar yaşamış olan âşıklar arasında bilgi, görgü ve tecrübe iletimini sağlayan bir köprü vazifesi görmektedir. Karacaoğlan, Köroğlu, Kazak Abdal, Pir Sultan Abdal, Ercişli Emrah, Gevheri, Âşık Ömer, Kul Himmet, Dadaloğlu, Dertli, Ruhsati, Bayburtlu Zihni, Âşık Şenlik, Âşık Sümmani, Âşık Mahzuni Şerif, Âşık Veysel, Davut Sulari, Âşık Murat Çobanoğlu ve Âşık Yaşar Reyhani bu geleneğin kaybettiğimiz değerli temsilcilerindendir.

Şimdi de kısaca Aşıklama nasıl yapılır ve türlerinden bahsedelim ama önce sizlere ortamda satılabilecek bir bilgi vermek isterim. UNESCO'nun "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesinde, "Âşıklık Geleneği" Türkiye adına kayıt altına alınmıştır. Bu kayıt, geleneğin korunması gereken evrensel bir değer olduğunu tescillemiştir. Evet bu kısa bilgiden sonra devam etmek gerekirse ki bence bilinmesi gereken bir bilgi, Anadolu insanının dünya görüşü, ahlaki ve estetik anlayışı âşıkların şiirlerinde ifade edilir.

Atışma, en az iki âşığın dinleyici huzurunda karşı karşıya gelerek söyleştiği veya birbirlerini söyledikleri sözlerle alt etmeye çalıştıkları bir tür yarışmadır. Leb değmez ise âşıkların ustalıklarını sergilemek için bir nevi söz hüneryi olarak başvurdukları bir atışma biçimidir.

Aşıklık geleneğinin en çok görüldüğü yerler; Doğu Anadolu ve Azerbaycan, Sivas, Yozgat ve Kayseri. Bu yazıyı da Karacaoğlan'dan bir Aşık ile bitirmek isterim.

Âşık repertuarı, geçmişten günümüze anonim bir şekilde aktarılan aynı biçimsel özellikleri taşıyan âşıklık edebiyatının şiir, söyleyiş ve icra tarzlarıdır. Bu tarzlar bölgelere ve yörelere göre farklı özellikler taşıyabilmekte ve farklı isimlerle de anılabilmektedir.

Atışma, lebdeğmez, muamma asma, varsağı, taşlama, kalenderi, selis, deyiş, destan, divan, koşma, tekellüm, mâni, türkü, semai, satranç ve vezn-i ahar, âşık repertuarının türlerindedir. Âşık repertuarının en bilinen türlerini atışma ve leb değmezdir.

İncecikten bir kar yağar Tozar
Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş Gezer
Elif Elif diye

Elif'in uğru nakışlı Yavru
balaban bakışlı Yayla çiçeği
kokuşlu Kokar Elif Elif diye

Elif kaşlarını çatar Gamzesi
sineme batar Ak elleri kalem
tutar Yazar Elif Elif diye

Karacaoğlan eğmelerin Gönül
sevmez değmelerin İliklemiş
düğmelerin Çözer Elif Elif diye

Karacaoğlan

YALNIZLIK PAYLAŞILMAZ

Yalnızlık, yaşamda bir an, Hep
yeniden başlayan.. Dışından
anlaşılmaz.

Ya da kocaman bir yalan,
Kovdukça kovalayan..
Paylaşılmaz.

Bir düşün'de beni sana ayıran
Yalnızlık paylaşılmaz
Paylaşılsa yalnızlık olmaz.

Özdemir Asaf

YEDİ GÜZEL ADAM

Bu insanlar dev midir
Yatak görmemiş gövde midir

Bir yara açar boyunlarında
Kolkola durup bağırdıklarında

-Ya kurbanın olam
Dağlar önüme durmuş
Ki dağlanam

Çekip pırıl pırıl mavzerler çıkardılar oyluk
etlerinden

Durdular ite çakala karşı yarin kapısında

...

Cahit Zarifoğlu

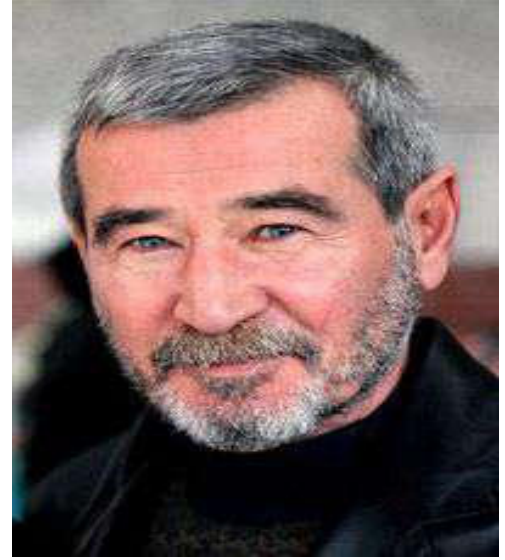
GİDERSEN YIKILIR BU KENT

Gidersen yıkılır bu kent, kuşlar da gider
Bir nehir gibi susarım yüzünün deltasında
Yanlış adresteydik, kimsesizdik belki
Sarışın bir şaşkınlık olurdu bütün ışıklar
Biz mi yalnızdık, durmadan yağmur yağardı
Üşür müydük nar çiçekleri ürperirken

Gidersen kim sular fesleğenleri
Kuşlar nereye sığınır akşam olunca

...

Ahmet Telli

BEDAVA

Bedava yaşıyoruz, bedava;
Hava bedava, bulut bedava;
Dere tepe bedava;
Yağmur çamur bedava;
Otomobillerin dışı,
Sinemaların kapısı,
Camekanlar bedava;
Peynir ekmek değil ama
Acı su bedava;
Kelle fiyatına hürriyet,
Esirlik bedava;
Bedava yaşıyoruz, bedava.

Orhan Veli Kanık

ATAM SENSİZ HER 10 KASIM

Her 10 Kasım sabahı, içimde bir hüzün,
Okul bahçesinde sessizlik, dalgalanır üzün
Sirenler çalınca zaman durur sanki
Gözlerimde yaş, kalbimde sensin Atam derin bir
yankı.

Sen gittin ama sözlerin yaşıyor,
Bayrağımız göklerde, umutla dalgalanıyor.
Her çocuğun kalbinde senin izlerin,
Biz büyürken bile yolumuzu aydınlatıyor gözlerin.

Atam, bir gün seni görmesek de biz,
Sen bu vatanın kalbinde hep varsın hep biziz.
Emanetini koruyacağız, söz veriyorum sana,
Sen rahat uyu Atam, kalbimizdesin daima.

Emrullah Yiğit Ahmetoğlu - 7-A**KALBİMDEKİ ATAM KALBİMDEKİ ÖZLEM**

Atamın mavi gözleri,
Ruhumdaki özlemi,
Seni unutmak ne mümkün,
Başarıların efendisi!

Kalbimdeki yerin dolmuyor asla,
Senin gibiler doğmuyor asla,
Azmin kimsede görülmedi,
Yaşattığın zaferler gibisi gelmedi.

Zeynep Ada Kabasakal - 6-A

ONSUZ KASIM

Düşmalar sardı Türkiye'nin dört bir yanını
 Bir olduk biz milletle savaştık onlara karşı
 Öl dedi Atam, ölmeyi emretti,
 Bize bu vatani emanet etti.

Bir gün doğup hiç batmayan güneş,
 10 Kasım'da battı.
 Tüm Türkiye bitmeyecek hüzüne daldı.
 Atam sonsuz uykuya daldı.

Atam şu an Anıtkabir'de,
 Ama hep kalbimizde.
 Onun sayesinde buradayız.
 Onun bize verdiği emaneti hep koruyacağız.

Eylül Şen - 6-B

ATAM SEN RAHAT UYU

Duyulur o acı ses, her yıl bu vakit,
 Saat dokuzu beş geçe,
 Sanki duru dünya, tutulur nefesler,
 Gözlerimizde yaş, seni arar hisler.

Sen gittin ama eserlerin kaldı
 Büyük bir Cumhuriyet bize armağandı,
 Hürriyet ve bağımsızlık, seninle tattık.
 Bu kutsal emaneti canla kucakladık.

Bizler yaktığın o ışıkla ilerleriz.
 Fikrinden asla dönmeyiz.
 Atam sen rahat uyu, bu vatan emin ellerde
 Sonsuza dek yaşayacak senin değerini her yerde.

112. YILINDA BİR KARDELENİN HİKAYESİ - SARIKAMIŞ HAREKÂTI

19. Yüzyılda Güney Kafkasya ve Kars, Ardahan ve Batum sancaklarının işgali Türk-Rus mücadelesinde yeni bir dönemi başlatmıştır. Üç sancağın işgali vatanın ve devletin bütünlüğünü tehlikeye atmıştır. Rusya durdurulamadığı takdirde Türk milletinin vatanı ve son kalesi olan Anadolu tamamen kaybedilebilirdi. Bu sebeple Türk milleti I. Dünya Savaşı'nda ölüm-kalım mücadelesi verecek, Kafkas cephesi ise hesaplaşmanın yaşandığı yer olacaktı.

1914 yılında dünya savaşı savaş patlak verdiğinde Rusya, Almanya ile mücadeleye öncelik verdi. Almanya mağlup edilince Osmanlı Devleti'ni yenmek ve tarihi emellerine ulaşmak kolay gözükiyordu. Osmanlı Devleti'nin hedefi ise Rusya'yı Anadolu'dan çıkararak devletin bütünlüğünü teminat altına almak, işgal altındaki Türk-İslam unsurlarına hürriyetlerini kazandırmak, ve 93. Harbi'nin intikamını alarak Anadolu ve Kafkasya'ya yeni bir ruh kazandırmak idi.

Türk seferberliği Türk-Alman ittifakından sonra başladı. Anadolu erzak ve iaşe yönünden zengin olmasına rağmen teşkilatların yetersizliği, subay ve personel eksikliği ve demir yolunun yokluğu gibi sebeplerden ötürü hazırlıklar istenilen seviyede olmadı.

Harekâtın bütün yükü 9. Kolordu'nun omuzlarına yüklendi. Tümenler gayet ağır bir coğrafyada düşmanla mücadele ederek ilerlerken Enver Paşa, birliklerin Bardız'a ulaşmasını beklemeden taarruz emri verdi. Böylece düşmanı kuvvetli bir darbeyle yok etmek yerine birlikleri tek tek muharebeye sokarak ordunun Sarıkamış önlerinde erimesine neden oldu.

25 Aralık sabahı yürüyüşe geçen tümenler ancak akşam saatlerinde Rus savunma hatlarına ulaştı. Gece saatlerine kadar devam eden saldırılara rağmen Sarıkamış alınamadı. 9. Kolordu Komutanı Çerkezköyü mevkiinde harekâtı durdurdu. Birlikler geceyi açık arazide geçirirken ordunun taarruz gücü ve morali alt üst oldu. 26 Aralıkta yapılan ikinci hücum şehrin kuzey hatlarında yoğunlaştı.

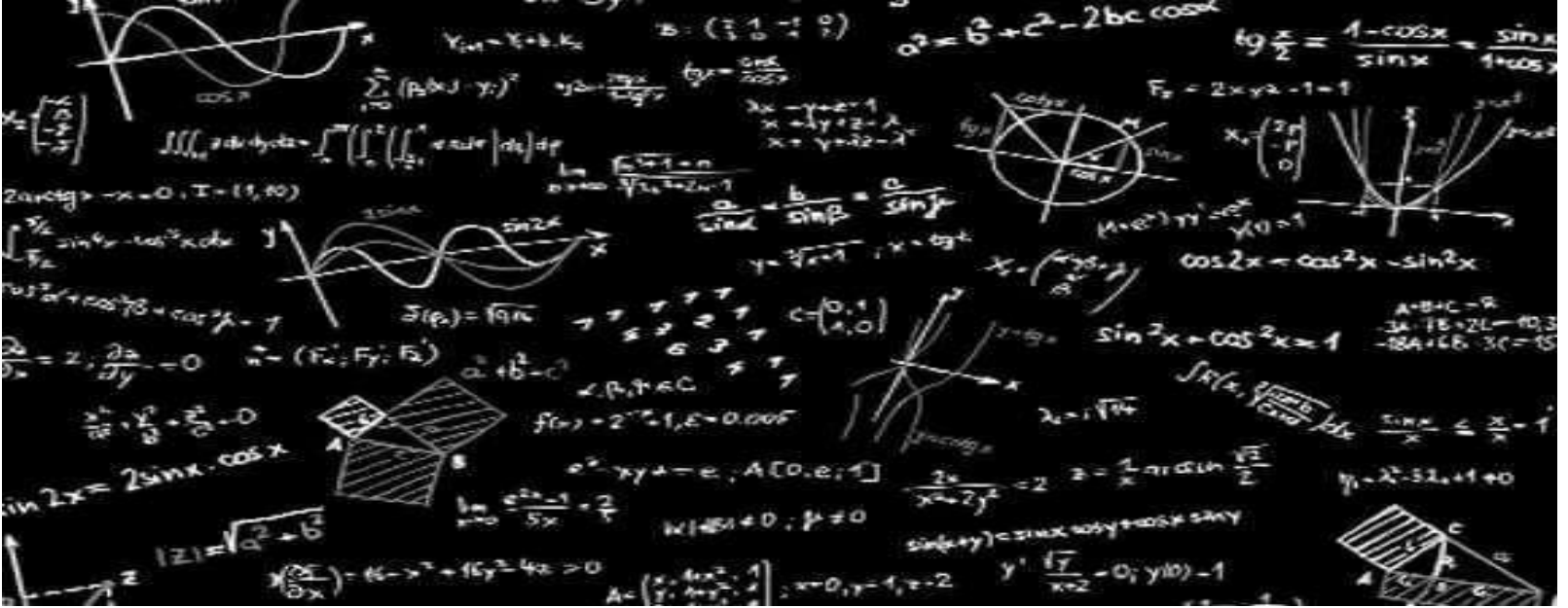
Yukarı Sarıkamış mevzilerine girilse de şehir yine alınamadı. 29 Aralık'ta son bir hücum yapılırken 9. Kolordu büyük kayıplar vererek savaş kabiliyetini yitirdi. 10. Kolordu'nun taarruzundan da sonuç alınamadı. Ruslar Bardız geçidini ele geçirince Enver Paşa zafere olan inancını kaybederek komutayı Hafız Hakkı Bey'e devretti ve bölgeden ayrıldı. 9. Kolordu'ya bağlı 1.200 asker esir edilince 4 Ocak 1915'te orduya geri çekilme emri verildi.

Harekât sona erdiğinde Ruslar yaklaşık 32.000 kayıp verdi. Türk ordusunun şehit, yaralı, hasta, kayıp ve esir olmak üzere toplam kaybı 90.000'e ulaşıyordu. Ordu'nun 9.000'e düşen mevcudu yeniden teşkilatlanmaya bağlı olarak bir hafta içinde 21.351'e çıkarıldı.

Sarıkamış Harekâtı, dünya savaşının seyrini de etkilemiştir. İngiltere, Rusya üzerindeki baskıyı azaltmak ve ona yardım etmek amacıyla Çanakkale cephesini açmıştır.

MATEMATİKTE BAZI FORMÜLLERİN İSPATI VE KULLANILDIKLARI YERLER

Bu yazımızda matematikte çok sıkça kullanılan formüllerin ispatını yapacağız. Bu ispatlarla aslında formüllerin var olması işimizi ne kadar da çok kolaylaştırdığını göreceğiz. Öncelikle çok popüler olan ardışık doğal sayılar toplamının formülünden bahsedelim. Mesela aşağıda yazan toplama işlemini nasıl yaparsınız. Hesap makinesi kullanmak yasak.

$$1+2+3+\dots+99+100$$

1'den 100'e kadar olan ardışık doğal sayıların toplamını bulmak baya bir zaman alabilir. Ama içimizden illaki bir kaçınız çıkıp da diyecek ki hiç de o kadar zor değil 100x101 yapar sonra bulduğum sonucu 2'ye bölerim bu kadar basit. Peki ama neden 100 ile 101'i çarpıp çıkan sonucu 2'ye bölüyoruz. Var mı fikri olan?

Gauss'un bir fikri var, iyi ki de var, bu fikir sayesinde gündelik hayatımızı kolaylaştırıyor. Nerede diye soracak olursanız algoritma da özellikle döngü çalışmalarında çok sık kullanılır. Grafik ve görüntü işleme (piksel), iletişim ve ağ teknolojisinde kullanılır. Yani özetle teknolojiye hesap yükünü önceden tahmin etme, bağlantı sayısı bulma, bellek kullanımı hesaplama olaylarında perde arkasında hep bu fikir vardır.

Gelelim bu fikre; öncelikle bu sayıları 1'den 100'e kadar (1 ile 100 dahil) ardışık bir şekilde yan yana yazalım hemen altına da 100'den 1'e kadar ardışık olarak yazalım.

1	2	3	4	5	6	7	...	98	99	100
100	99	98	97	96	95	94	...	3	2	1

1	2	3	4	5	6	7	...	98	99	100
100	99	98	97	96	95	94	...	3	2	1
101	101	101	101	101	101	101	...	101	101	101

Yukarıda görüldüğü gibi bir şey olacak ve burada alt alta gelen sayıları toplayıp her toplamda 101 geliyor burada toplam 100 tane 101 var bunların toplamı ise 100×101 olarak hesaplanır. Peki bölü 2 nerden geliyor, onu da hemen açıklayalım bir 1'den 100'e kadar olan sayıların toplamını arıyoruz ama daha demin yaptığımız çalışmada 2 tane 1'den 100'e kadar olan sayıların toplamını yaptık o yüzden 100×101 i 2 ye bölersek bir tane 1'den 100'e kadar olan sayıların toplamını buluruz.

Şimdi bu toplamı daha da genelleylim 1'den herhangi bir doğal sayıya kadar olan sayıların toplamı nasıl olur ona bakalım hemen, bu herhangi bir doğal sayı n olsun buradaki n sayısı 200 olur 300 olur 457 olur hiç fark etmez.

Toplamın da n tane terim (sayı) vardır. Bunları bide tersten yazıp alt alta toplarsak her bir terim $n + 1$ gelir. Nasıl mı hemen aşağıda gösteriyorum.

1	2	3	4	...	$n-1$	n
n	$n-1$	$n-2$	$n-3$	...	2	1
$n+1$	$n+1$	$n+1$	$n+1$	...	$n+1$	$n+1$

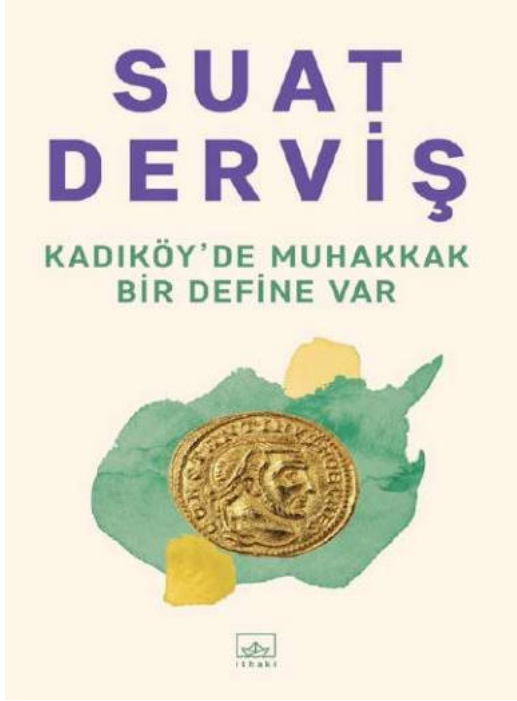
Gibi olacaktır bura da $n+1$ den n tane terim olacaktır bunların toplamı da $n \cdot (n+1)$ Şeklin de olacak ama gene aynısından 2 tane toplandı bunu tekrardan 2'ye bölmemiz gerek

$$\frac{n \cdot (n + 1)}{2}$$

Olur.

İşte size meşhur Gauss ardışık sayı toplam formülü kısaca şöyle yaptın 1'den başlayan ardışık sayıların toplamında son terimi bir fazlasıyla çarpıp iki ye böldün.

Mesela; 1'den 15'e kadar olan sayıların toplamı dersek 15×16 dan 240 olacaktır bunu da 2 ye bölersek 120 olacak.

Suat Derviş'in, Hatice Hatip takma adıyla 1935'te kaleme aldığı Kadıköy'de Muhakkak Bir Define Var, adından da anlaşılacağı gibi define avcılarının şehrin altını üstüne getirdiği bir polisiye.

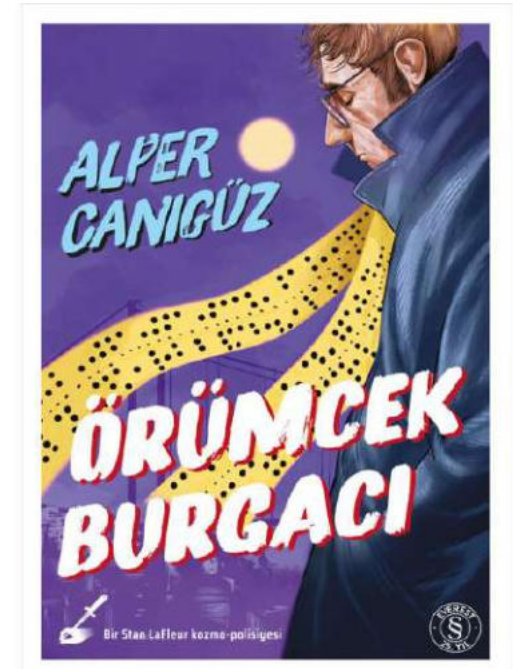
Bakalım Handan, İmparator Licinius'un hazinesini bulup kendisinin ve kardeşi Kamuran'ın canını kurtarabilecek mi?

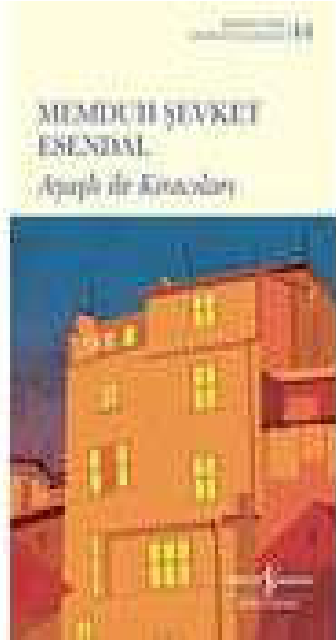
" İnsanlar çoğaldıkça azalır. Her insan bir kâinattır, beş insan bir memleket."

Beş yaşındaki dedektif Alper Kamu'nun yaratıcısından bir diğer sıradışı kahraman:

Cinaslı Hafiye, Stan LaFleur Rilke gibi dilbaz, tilki gibi kurnaz.

Alper Canıgüz'ün yeni romanı Örümcek Burgacı, ütopya ile distopya arasındaki çizginin belirsizleştiği evreninde, okuru baş döndürücü bir maceraya davet eden son derece özgün bir retro bilim-kurgu/polisiye.

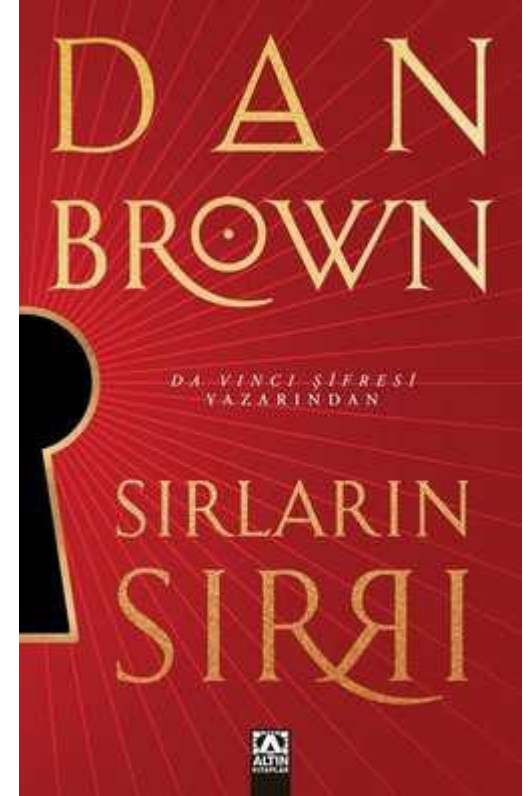
Ankara'da yeni yapılmış bir apartmanın dokuz odalı bölümünde yaşayan Ayaşlı ile kiracılarının ilişkileridir anlatılan. Kadınlı erkekli bu mozaikte, inşası süren Cumhuriyet'in sosyal meseleleri de işlenir.

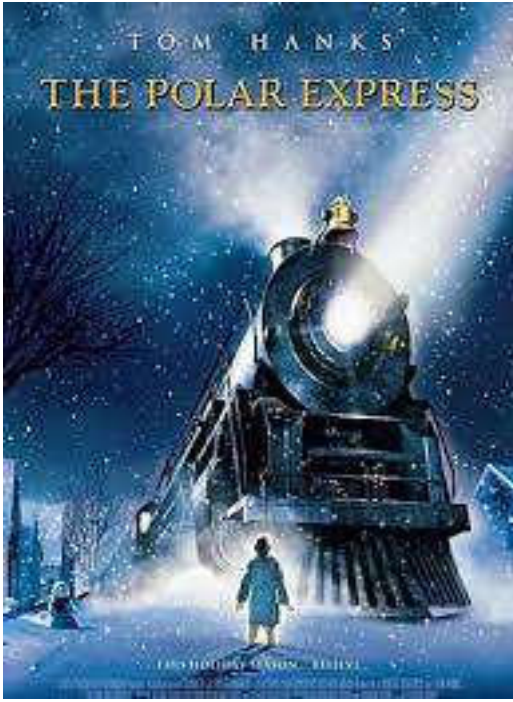
Memduh Şevket her bir kiracısını, ayrı ayrı romanı yazılacak ilginçlikte kişilerden seçer. Bunu yaparken küçük bahislerle aralarındaki mücadeleyi sürükleyici, akıcı bir dille yazmayı başarır.

Gerilim romanlarının tartışmasız ismi Dan Brown uzun süre sonra okurlarıyla yeniden buluşuyor! Soluksuz okunacak bu başyapıtla tüm okurları sadece Dan Brown'ın kurgulayabileceği o gizemli dünyaya davet ediyoruz!

Saygın Simgebilim Profesörü Robert Langdon, yeni bir ilişkiye başladığı noetik bilimci Katherine Solomon'ın vereceği konferansa katılmak için Prag'a gider. Doktor Solomon insan bilincinin doğasına dair şaşırtıcı keşiflerin anlatıldığı, yüzyıllardır süregelen inançları altüst edebilecek bir kitap yayımlamak üzeredir.

Bilimin soğuk gerçekleriyle kadim öğretilerin iç içe geçtiği bu akıl almaz serüvende tek bir soru her şeyi değiştirecektir: Gerçek nedir ve nereye gizlenmiştir?

KUTUP EKSPRESİ - THE POLAR EXPRESS

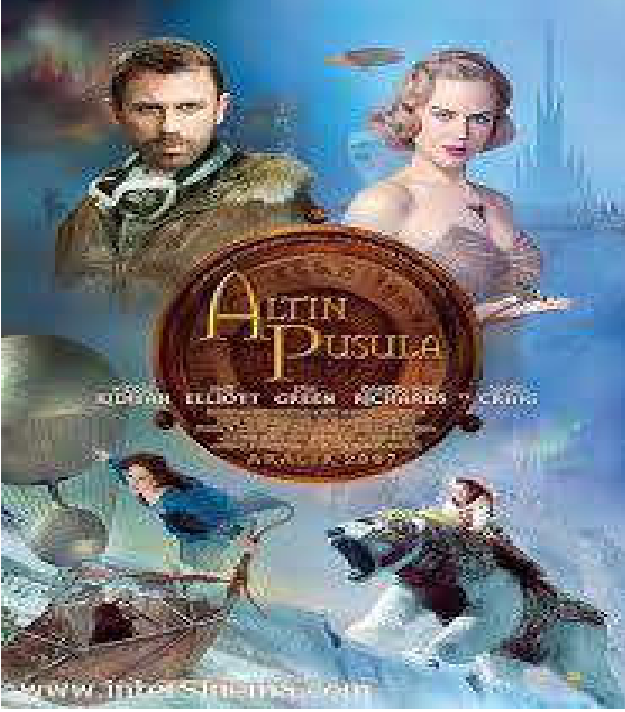
Noel Arifesinde, genç bir çocuk, Kutup Ekspresi'nde Kuzey Kutbu'na doğru büyümlü bir maceraya çıkar. Bu hikâye, arkadaşlık, cesaret ve Noel ruhunun öğrenildiği bir serüvendir. Hikaye, çocuğun Noel Arifesinde neredeyse uykuya dalarken ansızın önünde beliren bu devasa ve muhteşem trenle başlar. Kutup Ekspresi'nin o gizemli ve bir o kadar da etkileyici ambiyansı, izleyiciyi adeta içine çeker.

EVDE TEK BAŞINA - HOME ALONE

Sekiz yaşındaki Kevin McCallister bir gecede evin erkeği oldu! Ailesi yılbaşı tatili için apar topar yola koyulunca yanlışlıkla evde unutulmuş Kevin, tatil için evi dekore etmekle meşgul olur.

Ama koridorları yaldızlı süsler ve püsküllerle donatmaz. İki beceriksiz hırsız içeri girmeye çalışır ve Kevin onları karşılamak için bir dizi sersemletici bubi tuzağı hazırlar!

ALTIN PUSULA

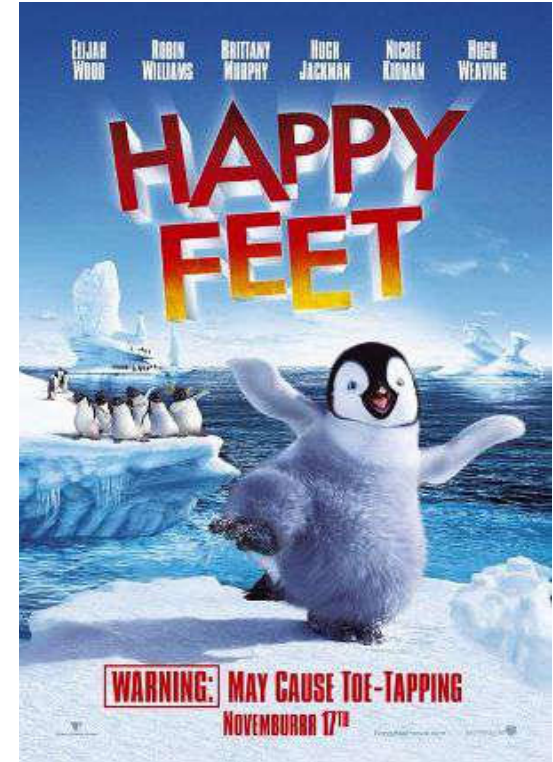
Başka bir alemde başka başka canlı tanımları ile şekillenen bir film. Örneğin Lyra'nın en yakın arkadaşı olarak kabul ettiği varlık Pantalaimon adında bir cindir. Bir gün okulda onunla beraber kendisini ilgilendirmemesi gereken bir konuyu duyar. Bunun üzerine bir başka arkadaşı kaçırlır ve olaylar birbirini kovalamaya başlar.

İşte şimdi en büyük maceralar onları beklemektedir. Lyra, arkadaşının izinde kuzeye doğru yola çıkar ve yolda zırhlı ayılar, cadı kraliçeler gibi türlü yaratıklarla burun buruna gelir. Tüm korkularına rağmen arkadaşının yerini keşfetmek zorundadır artık. Film bir kitaptan uyarlanmıştır.

NEŞELİ AYAKLAR

Bu sıcacık animasyon filmi, Mumble adında berbat bir sesi olan, sıra dışı bir penguenin hikayesini anlatır. Antartika'da bölgenin tüm penguenlerinin ruh eşlerine kendilerini ifade edebilmek üzere birer "Kalbe Seslenen Şarkıları" vardır.

Ancak Mumble'in hem sesi çok kötüdür hem de söz konusu şarkıyı bulup da ruh eşine bunu söyleyemediği sürece gerçek aşkı yakalaması olanaklı değildir. Mumble'in farklı bir yeteneği vardır, o harika bir tap dansçısıdır! Annesi Norma Jean, onun bu yeteneğini çok sevimli bulurken, babası Memphis ise onun bir penguen olmadığını düşünür.

BİR LAMBAYI KAYBETMEK: NEDEN NESNELERE BAĞLANIYORUZ?

Dört yıl önce fıstık almaya markete gidip değişik ürünlerin olduğu bir reyondan bir masa lambası almıştım. Çok ucuzdu ama performansı çok yüksekti, çok da kullanışlıydı. Bu sebeple odamın kendi ışığını açmayı bıraktım ve sadece masa lambasıyla aydınlanmaya başladım. Dört yıllık ömrü boyunca sayısız mutluluklara, üzüntülere, geç saate kadar ders çalışmalara, dizi izlemelere, uykusuz geçen bir sürü geceye tanıklık eden; odama giren herkesi tanıyan ve hissettiğim her duyguda yanımda olan masa lambam geçen hafta bozuldu. Vidalarını söküp tamir etmeyi denesem de beceremedim, bu yüzden onu atmak zorunda kaldım. Bu bir hafta boyunca da yenisini aramadım çünkü kendisinin ölümünden hemen bir hafta sonra yerine yenisini koymak bana doğru gelmedi.

Psikolojide buna “antropomorfik alışkanlık bağı deniyor.” Parça parça incelersek, “antropomorfizm” insan zihninin cansız varlıklara insanmışçasına duygular ve davranışlar yüklemesi demek. Bilgisayarınızın ısınınca sinirlendiğini düşünmek, peluş oyuncaklarınıza üzölmek gibi davranışları bu kavram açıklıyor. Bunu yapmamızın sebebi kendi beynimizi referans alıp dünyayı anlamaya çalışmamız. İnsan beyni, yapay olarak ilişki kurmaya programlı. Dolayısıyla cansız nesnelere de anlam arıyoruz, bağ kurmaya ve düzen oluşturmaya çalışıyoruz. Duygusal farkındalığı yüksek, iç dünyası yoğun ve rutin bağı kuvvetli insanlarda bu dürtü daha güçlü. Bu insanlar dış dünyadaki ayrıntıları, atmosferi, duyguları daha yoğun hissediyorlar. Zihinleri rutini ve sürekliliği “güvenlik” olarak kodluyor. Bu sayede nesnelere daha kolay bağ kuruyorlar. Şahsen, lambamın bozulması benim için bir arkadaşımı kaybetmek gibiydi çünkü dört sene boyunca tüm duygu durumlarıma şahit olmuş, beni her halimle görmüştü.

İkinci parçamız ise “alışkanlık bağı”. Alışkanlık bağı, bir şeyle sık sık karşılaşmanın zamanla o şeyi tanıdık, güvenli ve duygusal olarak değerli hissettirmesi durumu. Bu bağıllık, nesnenin kendisinden çok onun sağladığı süreklilik, tanıdıklık ve istikrar hissi üzerinden oluşuyor. İnsan beyni tanıdık olanı her zaman güvenli kabul ediyor, bu yüzden uzun süre kullanılan bir nesne veya rutin, tehdit içermeyen bir sabit nokta haline geliyor. Bu tanıdıklık, zamanla rahatlık ve duygusal güven hissi yaratıyor. Alışkanlık bağının biyolojik bir temeli de var. Beyindeki “limbik sistem” duyguları, “bazal gangliyon” ise rutinleri kaydediyor ve alışkanlık hafızasını yönetiyor. Burada çalışan devreler, tekrarlanan davranışlarda dopamin salgılıyorlar. Aynı eylem sürekli gerçekleştiğinde, aynı nesne sürekli kullanıldığında bu sistemler bağlanıyor. Bu sayede alışkanlık bağı oluşuyor.

Lambamın ölmesi benim rutinimin bozulmasına sebep oldu, lambam her gün aynı ışığı yayarak bana güvenlik sağlıyormuş gibi geliyordu.

Aynı zamanda beynimizin rutin durumlarda harcadığı enerji miktarı yeniye geçerken harcadığından çok daha az. Değişim enerji sarf etmemize, yorulmamıza sebep oluyor. Bu da rutinlerimizi kaybettikten sonra bir yas durumunu doğuruyor. Psikolojide buna mikro-kayıp deniyor. Bu yas durumları hafif bir boşluk ve ani duygusal düşüşleri meydana getiriyor. Eskiye anma ve rutini özleme hissine kapılıyoruz.

Bunların hepsini göz önünde bulundurursak, lambamın yokluğuna alışmam ve yenisini alabilmem baya uzun sürecek gibi duruyor. Fakat kaybım bana alışkanlıkların kıymetini ve değişimin de hayatın bir parçası olduğunu öğretti. Belki de sonradan edineceğim lambamı yeni ama kendine özgü bir anlamla kabul etmem gerekiyor, çünkü hayat bundan ibaret. Değişmekten ve değişimi kabullenmekten.

ATAM VE MAVİ GÖZLERİN

Anıtkabir'de sessizlik çökmüş Ankara'ya
Dalgalanır bayrağımız gururla coşkuyla
Mavi gözlerin izliyor bizi ufukta,
Her çocuk özgür, umut dolu yarınlarda.

Savaşlarda sen vardın yanımızda
Zaferin ışığı parladı her dağda her ovada
Hasretin öyle çok ki özlemim her gün büyür,
Merak etme sen Atam Türkiye hep senin yolundan yürür.

Okul bahçesinde koşar neşeli çocuklar,
Seni ışığınla büyür her çocuk tüm umutlar
Dalgalanır bayrak, gökyüzüne selam çakar,
Senin sevgine bağlı her kale tüm bu vatan,

10 Kasım'da anıkır her nefesimizde adın,
Duygular coşar, özlem taşar gözlerimizde yaşlar,
Senin içinden yürürüz, özgürlükle dolu yolda
Zaferinle aydınlandı Türkiyemiz senin varlığında.

Ey Atam, minnettarız sana ömrümüzce,
Mavi gözlerin bakacak bizlere hep umutla
Sana söz veriyoruz, seninle yaşayacağız.
Bayrağımız dalgalanacak seninle büyüyeceğiz.

Miray Genç - 6-A

ATA YADİGARI- SAVARONA

Savarona 1931'de denize indirildiğinde dünyanın en uzun yatıydı. Doktorların Atatürk'ün hastalığının ilerlemesi üzerine deniz havası ve deniz gezileri iyi gelir diye hükümet tarafından satın alınmıştı. O sabah Dolmabahçe önüne demirlemişti. Yat geldiği sırada Mustafa Kemal, İş Bankası Genel Müdürü Muammer Eris ile görüşüyordu. Savarona'yı görünce heyecanla dayanamayıp Muammer Eris'i de yanına alarak yeni yatına doğru koştu. Mustafa Kemal yatı gezinmeye başladı. Jimnastik salonu, kütüphanesi, geniş salon ve kamarası ile adeta yat insanı büyülüyordu.

Ertesi gün Atatürk en yakın arkadaşları olan Ali Fuat Cebesoy ve Fethi Okyar'ı çağırılmıştı. Onlara yatı gezdirdi. Birden hüznü bir ses tonuyla "Ne olurdu bu yat elimize birkaç sene önce geçmiş olsaydı." dedi. "Bu yatı bir çocuğun oyuncağını beklemesi gibi beklemiştim. Meğer bana hastane olacakmış."

Savarona, Haziran 1938'de Dolmabahçe önlerine gelmiştir. 25 Temmuz 1938'e kadar burada Atatürk tedavi görmüş, kilo kaybı artmış ve durumu bir hayli ağırlaştığı için bir gece yatın tüm ışıkları söndürülerek Dolmabahçe'ye götürülmüştür. Sonrası mı sonrasında ise ...

BİLİMDEN HABERLER

Görünmez Şefler: Çikolatanın Lezzet Sırrı

Bilim insanları, Kolombiya'daki üç farklı bölgede yetişen kakao ağaçlarını inceleyerek ilginç sonuçlara ulaştı. Aynı tür ağaçlar olmalarına rağmen farklı bölgelerde yetişen kakao çekirdeklerinin birbirinden farklı tatları olduğu görüldü.

Araştırmada özellikle *Saccharomyces* ve *Torulaspota* adlı mantar türlerinin kaliteli aromaların oluşumunda kritik rol oynadığı belirlendi. Bilim insanları daha sonra bu canlıları laboratuvarında bir araya getirerek kakao çekirdeklerini fermente ettiğinde, Santander ve Huila bölgelerindeki o zengin tat profili yeniden üretilebildi.

Bu da gelecekte “tasarım çikolata” üretiminin mümkün olabileceğini gösteriyor. Belki de yakında market raflarında “meyve notalı”, “kahve aromalı” ya da tamamen yeni tatlarla hazırlanmış çikolatalar görebiliriz.

Kaynak: (Tübitak Bilim ve Teknik dergisi)

Kahve Düşman Mı Dost Mu?

Depresyonu uzun vadede uzak tutabileceği öne sürülen kahve, araştırmalara göre ketamin, elektrokonvülsif terapi hastanın beynine kontrollü bir şekilde elektrik akımı ve oksijen seviyesinin kontrollü düşürülmesi gibi farklı hızlı antidepresan yöntemlerin arkasındaki ortak biyolojik mekanizmadır.

Brain Medicine dergisinde yayınlanan Prof. Dr. Luo'nun makalesine göre bu biyolojik mekanizma akut tedavi sırasında depresyona karşı koruyucu etki sağlamasının ters tepebileceğini gösterdi. Bu nedenle araştırmacılar kafein düzeyinin tedavi sonuçlarını iyileştirip iyileştirmeyeceğini sorguluyor.

(Kaynak: (2n_news))

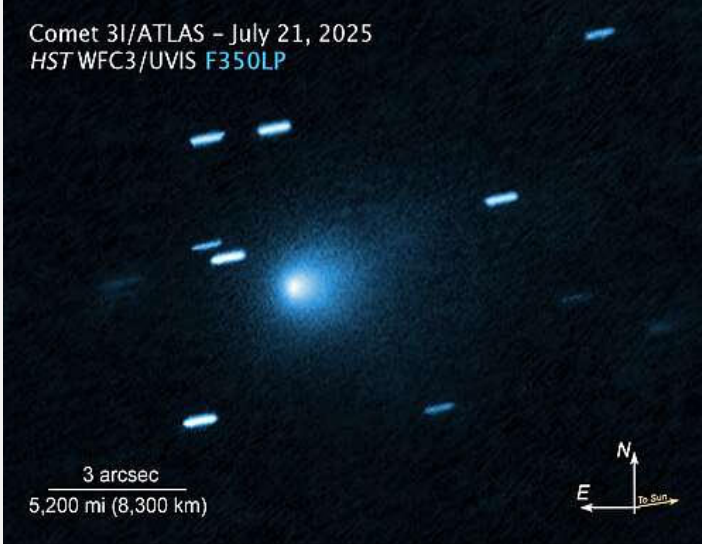
BİLİMDEN HABERLER

Gizemli Cisim 3I/ATLAS Nedir?

3I/ATLAS Kuyruklu yıldızı, Güneş Sistemimiz dışından gök cisimimizden geçtiği bilinen üçüncü cisimdir. Gökbilimciler, yörünge yolunun hiperbolik şekli nedeniyle bu cismi yıldızlararası olarak sınıflandırmışlardır. (Güneş etrafında kapalı bir yörünge izlemez.) 3I/ATLAS'ın yörüngesi geçmişe doğru izlendiğinde, kuyruklu yıldızın Güneş Sistemimizin dışından geldiği açıkça görülmektedir.

3I/ATLAS Kuyruklu yıldızı Dünya için bir tehdit oluşturmamaktadır ve bizden çok uzakta kalacaktır. Gezegenimize en yakın yaklaşacağı mesafe yaklaşık 1,8 astronomik birimdir (yaklaşık 170 milyon mil veya 270 milyon kilometre). 3I/ATLAS, Güneş'e en yakın noktasına 30 Ekim 2025 civarında, yaklaşık 1,4 astronomik birim (130 milyon mil veya 210 milyon kilometre) uzaklıkta, yani Mars'ın yörüngesinin hemen içine ulaşacaktır.

(Kaynak:NASA)

Geleceğin Yakıtı: Hidrojen

Hidrojen, evrende en bol bulunan elementlerden biridir ve yakıt olarak kullanıldığında yalnızca su buharı açığa çıkarır. Bu özelliği sayesinde çevre dostu bir enerji kaynağı olarak dikkat çeker. Ancak hidrojen doğada serbest hâlde bulunmaz. Bu nedenle önce üretilmesi gerekir.

Hidrojen, belki de fosil yakıtlardan tamamen kurtulmamız için elimizdeki en güçlü adaylardan biri. Gelecekte enerji ihtiyacımızı çevreye zarar vermeden karşılamak istiyorsak bu renksiz ve kokusuz gazı daha yakından tanımamız gerek. Belki de bir gün sokakta gördüğümüz otobüsler yalnızca bir damla suyla yol alıyor olacak, kim bilir...

Kaynak: (Tübitak Bilim ve Teknik dergisi)

KASIM-ARALIK ETKİNLİK TAKVİMİ

TÜYAP **42. Uluslararası İstanbul KİTAP FUARI** **13-21 Aralık 2025**

edebiyatın her hali

Ziyaret Saatleri
Hafta sonu 10.00 - 20.00
Hafta içi 10.00 - 19.00
21 Aralık 10.00 - 19.00

Kitap Fuarı
tuyapkitapfuari
www.istanbulkitapfuari.com

TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ | İSTANBUL

ENKA SANAT
13 EKİM
23 ARALIK 2025
ENKA ODİTORYUMU

PROGRAM
#BURASITAMYERİ

KASIM
Mecidiyeköy Büyük Sahne

Sedakat

1 Kasım Cuma 15.00 / 20.00
Küçük Bir İş İçin Yağlı Bir Palyaço Aranıyor (Prömiyer)

6 Kasım Perşembe 20.00
7 Kasım Cuma 20.00

8 Kasım Cumartesi 15.00 – 20.00
Suçsuzlar Çağı Suçlular Çağı

20 Kasım Perşembe 20.00
21 Kasım Cuma 20.00

22 Kasım Cumartesi 15.00 – 20.00
23 Kasım Pazar 15.00
Büyük Romanlar

24 Kasım Pazartesi 20.00
25 Kasım Salı 20.00
26 Kasım Çarşamba 20.00
27 Kasım Perşembe 20.00
28 Kasım Cuma 20.00
29 Kasım Cumartesi 15.00 – 20.00

Çöp Canavarı (Ç.O)
30 Kasım 14:00
T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

KASIM
Atatürk Kültür Merkezi Tiyatro Salonu

Kapıların Dışında

1 Kasım Cumartesi 15:00 – 20:00
2 Kasım Pazar 15:00

Suçsuzlar Çağı Suçlular Çağı

7 Kasım Cuma 20:00
8 Kasım Cumartesi 15:00
9 Kasım Cumartesi 20:00

Festegoneli

15 Kasım Cumartesi 15:00
16 Kasım Cumartesi 20:00
16 Kasım Pazar 15:00

Gergedanlar

28 Kasım Cuma 20:00
29 Kasım Cumartesi 15:00
29 Kasım Cumartesi 20:00
30 Kasım Pazar 15:00

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

BİLİNMEZLERİN EŞİĞİNDE

Bakınca sonsuz maviliğin gölgesine,
Kapılıyordum raksına rüzgarın.
Gökyüzünün derinliğimiydi beni
İçine alan,
Yoksa mavinin olabildiğine alacası
mı?
Bilmiyordum..

Bildiğim her ne ise,
Yüzlerini gördüğüm insanların
Hayatın sonsuz sedasında
Kayboluşunu izlemekmiş
Bilmiyordum...

Öylece kaldığım yerde buluyordum
kendimi.
Yaşamın amansız döngüsünde
Hoyrat dalgaların savurduğu,
Kıyıdaki o küçük tekne,
Yele teslim olmuş yaprak,
Koca dehlizdeki küçük balık...
Adını koyamadığımız her ne ise,
Karanlık çılgınlarda
Kayboluşunu izlemekmiş
yitirdiklerimizin.
Bilmiyordum...

Duygu Kodaş
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

SAN PIETRO'NUN GÖLGESİNDE : İNANCIN VE SANATIN HİKAYESİ -2

Aziz Veronika (St. Veronica)

San Pietro'nun en dokunaklı sahnesi Veronika'ya aittir. Rivayete göre İsa, Golgota'ya doğru çarmihını taşıırken, kalabalığın arasından bir kadın cesaretle öne çıkar. Elindeki bezi İsa'nın yüzünü silmesi için uzatır. O an mucizevi bir şey olur: İsa'nın yüzü, bütün ifadesiyle beze işlenir. Bernini'nin heykelinde Veronika, ellerinde bu bezi yukarı kaldırmış halde betimlenir. Yüzündeki ifade heyecan ve huşu doludur. Bu heykel, merhameti ve insanlığı temsil eder.

Bu dört heykel, aslında bir araya geldiklerinde Hristiyanlığın özünü anlatır: kökler, mucize, fedakârlık ve merhamet.

Aziz Helena Heykeli

Aziz Andreas Heykeli

Aziz Longinus Heykeli

School of Athens: Rönesans'ın Akıllı ile İnancı Birleştiren Fresk San Pietro'nun kubbesi yükselmeden önce Roma halkı, yarım kalmış devasa bir yapıya alışmıştı. İşte tam o dönemde Raphael, Vatikan'da papalık dairelerini süslemekle görevlendirildi ve en ünlü fresklerinden birini yaptı: School of Athens (Atina Okulu).

İlk bakışta antik Yunan'ın büyük filozoflarını bir araya getiren bir sahne görürüz. Ortada Platon ve Aristoteles yürümekte, Platon göğe işaret ederek ideaların peşinden gitmeyi simgelerken Aristoteles yeryüzünü göstererek deneyimin ve gözlemin önemini vurgular. Bir köşede Pisagor, sayıların evreni nasıl düzenlediğini anlatır; diğer yanda Öklid, geometriyi öğrencilerine aktarır. Diyojen merdivenlere yayılmış, sade yaşamın ironisini hatırlatır.

School of Athens, bu yönüyle San Pietro ile güçlü bir bağ kurar. Michelangelo'nun kubbesi göğe doğru yükselirken, Raphael'in freski yeryüzünde aklın zaferini resmeder. Birinde Tanrı'ya yönelen inanç, diğerinde insan aklının ışığı... Vatikan'ın kalbinde bu iki eser yan yana durur ve Rönesans'ın büyük sentezini ilan eder: İnanç ile akıl, gök ile yer, dua ile düşünce aslında aynı hakikatin farklı yüzleridir.

Gözlerimizi biraz yukarı kaldırdığınızda, Michelangelo'nun şaheseri: kubbeye bakarsınız. O sırada Michelangelo 70 yaşını aşmıştı, "bitiremez" diyorlardı. Ama o, "Tanrı bana ömür verirse bu kubbeyi bitiririm" diye inat etti. Kubbeyi öyle bir tasarladı ki yukarı baktığınızda göğe açılan bir kapı görürsünüz. Sonsuzluk hissi, insanın kalbine işliyor.

Ve bütün bu yapı, aslında tek bir noktaya odaklanıyor: Aziz Petrus'un mezarı. Bazilikanın eksenleri, kubbe, baldaken, her şey gözünüzü onun bulunduğu yere yönlendiriyor. Böylece bütün sanat, bütün mimari aslında tek bir dua gibi birleşiyor. San Pietro Bazilikası, sadece bir ibadethane değil. Bir tarih kitabı, bir sanat galerisi, bir inanç manifestosu. Her sütun, her heykel, her taş bir mesaj taşıyor. Burada gezerken yalnızca gözleriniz değil, ruhunuz da bir yolculuğa çıkıyor.

San Pietro Bazilikası'nın görkemli sütunları, heykelleri ve kubbesi bize inancın gücünü anlatırken, Vatikan'ın duvarlarında başka bir mesaj da gizlidir. İnancın yanına akıllı koyan, dua ile düşünceyi aynı çatı altında buluşturan bir mesaj. Bu mesajı en iyi görebileceğimiz yerlerden biri ise Raphael'in ünlü freski School of Athens'tir.

TARİHİN ÖTESİNDE BİR ŞEHİR: BURSA

Marmara'nın güneyinde Uludağ'ın eteklerinde uzanan Bursa, hem tarih kokan sokaklarıyla hem de doğasının verdiği huzurla Türkiye'nin en nadide şehirlerinden biridir. Osmanlı Devletine başkentlik yapmış bu şehir insan hem geçmişi hem de bugünü yaşıyor.

Bursa'ya adım attığınızda sadece tarihi ile değil aynı zamanda yemekleriyle de sizi karşılar. Özellikle İskender kebab, Kemalpaşa tatlısı, süt helvası, cantık, İnegöl köftesi ve kestane şekerin şehrin önemli yemeklerindedir.

Şehir için önemli bir diğer kültür noktası ise Bursa Ulu Camiidir. Osmanlı'nın ilk büyük camisi olan bu yapı, sadece bir ibadethane değil aynı zamanda tarihin ve sanatın bir sembolüdür. 1399 yılında Yıldırım Bayezit tarafından yaptırılan bu cami, klasik Osmanlı mimarisini göstermektedir. Duvardan duvara uzanan hat sanatları, harika çinileri ile göz alıcı bir güzelliğe sahiptir. Caminin her köşesinde bir hatıra bir dua size doğru yankılanır.

Nisanur Aydın - 11-D

Merter Final Akademi Okulları Ortaokul - Lise

ADRES

Real İstanbul Evleri Yanı, Seyitnizam, Prof. Dr.
Turan Güneş Cd. NO:272-7/E, 34015 Zeytinburnu/
İstanbul

Telefon

(0212) 542 20 30

E-posta

info@merterfinalokullari.k12.tr